

MIKA STRANDÉN

Kirjaston Pallotuolien verhoilu oli aluksi punainen. Harjoittelija Jenni Martikainen, 15, pääsi koittamaan istuinta.

Pallotuoli ei sammaloitu

● Nitisemään klassikkoistuin kyllä käy, kun nuoriso ymmärtää sen oivalliset kutuominaisuudet.

● EEVA SEDERHOLM

Elettii kummallisia aikoja. Kylille rakennettiin uusia, uljaita kirjastoja, ja suomalainen hyvinvointiyhteiskunta nousi hyvää vauhtia. Kaupungin biblioteekki valmistui vuonna 1974 modernisti harmaasta betonista.

Kalusteet olivat designia, eikä Ikea-standardista ollut puhuttakaan. Yhteiskunta oli hankkinut koko kansan käyttöön tunnetun muotoilijan, **Eero Aarnion**, kaksi upeaa nojatuolia.

Erikoiset istuimet olivat lasikuidusta, ja niitä kutsuttiin Pallotuoleiksi. Ne sopivat täydellisesti musiikkisaliin.

Kun istui tuoliin Superlon-pehmusteelle, ympäröivä häly hävisi. Se oli hyvä, koska siihen aikaan ihmiset tulivat vielä kirjastoon kuuntelemaan musiikkia kuulokkeista. Harvalla oli laitteet kotona.

PARIKYMMENTÄ vuotta kului, ja tuolit alkoivat haurastua. Työntekijät päättivät siirtää ne yläkerran opintosalin lehdenlukutuoleiksi, koska uskoivat paikan olevan rauhallisempi ja sen takia suotuisampi tuolien kunnolle.

Eihän siitä mitään tullut. Nurkkaus houkutteli nuoret pariskunnat istumaan kahdestaan Pallotuoleihin pussailemaan, mikä sai ne nitisemään ja natisemaan entistä enemmän.

Oli jo 1990-luvun loppu. Kirjastolla ei ollut enää vaaraa korjauttaa tuoleja. Pallot siirrettiin johtajan huoneeseen odottamaan parempia aikoja.

KAIKKI tämä tapahtui kaukana pienen maan pienistä design-ympyröistä – itärajalla Lappeenrannassa. Silti Pallotuolin suunnittelija **Eero Aarnio** tuntee tarinan.

Tuliko suunnittelijalla prototyyppiä kyhäillessään mieleen, että pallo voisi sopia nuorison kutupaikaksi?

– Kyllähän minulla aika vilkas mielikuvitus on, hän nauraa.

Kun Aarnio puhuu kotonaan puhelimeen, hänellä on Pallotuolin vanha prototyyppi vieressään. Mies teki sen vuonna 1963, kun perhe tarvitsi uuteen aravalainakotiinsa ison tuolin.

Jossain vaiheessa Aarnio asensi prototyyppiinsä punaisen lankapuhelimen. Se on siinä edelleen, ja nyt lapsenlapset soittelevat tuolis-

ta innoissaan.

– He päivittelevät: "Voi miten moderni! Sormi pannaan tällaiseen levyyn ja pyöritetään sitä. Me ei olla koskaan nähty tällaista. Hyvä, ukki, hyvä", Aarnio höhöttää.

HUONEKALUYHTIÖ Asko otti tuolin tuotantoon, ja esitteli sitä Kölnin messuilla 1966. Pian sitä myytiin 30 eri maassa, ja kansainväliset sanomalehdet tekivät aiheesta isoja artikkeleja.

– Olihan se täysin uusi tuote, joka rikkoi perinteisen käsityksen siitä, mikä on istuin, Aarnio analysoi menestystä.

Pallotuoli oli presidentti Kekkosella, Persian shaahilla, muusikko Sammy Davis Juniorilla, tv-tähti David Frostilla, laulaja-näyttelijä Bing Crosbylla, koreografi Roland Petitillä ja ties kenellä muulla.

Maine on tallella edelleen.

– Ennen Men in Black -elokuvan kakkososan ensi-iltaa New Yorkista otettiin yhteyttä ja pyydettiin aulaan kiireesti kaksi aitoa Pallotuolia, Aarnio kertoo.

Itse elokuvassa tekijät olivat kuitenkin päättäneet käyttää munamaisia jäljitelmiä. New York Times nosti asiasta ison haloon, ja sama toistui

hetken päästä Saksan lehdistössä.

Kopioiden tekijöitä on ympäri maailmaa, ja se harmittaa Aarniota vietävästi. Eräillään internetsivuilla tuolit näyttävät prikulleen samalta, mutta oheen on lisätty teksti "This is not the Aarnio ball chair, but very much like it".

ÖLJYKRIISIN aikaan Pallotuolin teko loppui hetkeksi. Askon tuote se ei ole ollut enää parikymmenen vuoteen sen jälkeen, kun Aarnio osti yhtiöltä kaikkien tuotteidensa oikeudet.

Nyt Pallotuolia valmistetaan taas Suomen Kangasalla. Hinta pyörii 4 500–5 000 euron kieppeillä.

– Kyllä ne ovat aina olleet aika kalliita, Aarnio väittää.

– Ei tämä ole maailman halvin maa teettää käsityötä.

Aarnio ei myönnä, että ikoniksi nousseen Pallotuolin menestys olisi koskaan jättänyt hänen muuta tuotantoaan varjoonsa.

– Täällä se voi tuntua siltä, mutta me olemme vaan yksi pikku-Suomi, kun aletaan puhua näistä minun asioistani: vain yksi pieni markkina-alue. Tällä hetkellä ylivoimaisesti myydyin tuotteistani on Kupla Amerikassa.

Kirjastonjohtaja elää toivossa

● EEVA SEDERHOLM

Mitä tapahtuu kahdelle Pallotuolille Lappeenrannan kaupunginkirjastossa? Kirjastotoimen johtaja **Eija Karjalainen** muistaa, miten samanlaisia myytiin joitakin vuosia sitten Lontoon huutokaupassa 130 000 markalla. Pitäisikö kirjastotoimen nyt alkaa paikata niillä tulo- ja menoarvion aukkoja?

– Kyllä minä elän toivossa, että joku vuosi me saisimme ne korjattua, Karjalainen toteaa.

Tällä hetkellä budjetissa ei kuitenkaan ole rahaa kaluston paikkailuun.

– Nyt ei ole mitään mahdollisuutta, mutta kai tämä maailma joskus pyörittää niinkin, että saamme kalustorahaa. En osaa sanoa, onko sellainen aika lähellä vai kaukana. Emme me tietenkään ole hävitämässä noita tuoleja.

TÄLLÄ hetkellä Pallotuolit ovat kurjassa kunnossa. Toinen pyörii holtittomasti ympäriinsä, koska kiinnitysmekanismi on mennyt rikki. Toinen puolestaan tuntuu hauraalta ja pitää ikävää ääntä.

– Soitimme aikanaan Askolle ja kysyimme, voiko niitä korjata. Sanoivat, että voi, mutta se oli aika tyyristä, Karjalainen kertoo.

Hän on pohtinut myös, pitäisikö tuolit antaa museoitavaksi. Koska niillä ei ole mitään tekemistä maakunnan kanssa, ne menisivät kuitenkin valtakunnan museoihin.

– Kun ne on kerran sinne arkistoi, sielläpä sitten ovat. Kyllä me haluaisimme pitää omat kappaleemme yleisöllä.

Suunnittelija Eero Aarnio asensi Pallotuolin prototyyppiin (kuvassa) aikanaan puhelimen, jota lapsenlapset pitävät nyt äärettömän modernina.

EERO AARNIO

- Syntyi Helsingissä 1932
- Opiskeli Helsingin Ateneumissa 1954–1957
- Perusti oman toimiston 1962
- Tuolit tuotantoon: Pallo 1963, Kojakki 1966, Pastilli 1968, Kupla 1968, Tomaatti 1971
- Tunnettu muovin mielikuvituksellisesta käytöstä
- Työstää parhaillaan puuta: "Pääni puutyöosasto on ollut kiinni, mutta ei se tarkoita, että siellä ei olisi töitä tehty. Nyt avataan ovet", Aarnio sanoo.